

VÉLEMÉNYÜNK SZERINT

AZ ÉLET MÁS

Az új magyar filmről az arra illetékes, Galsai Pongrác elmondja majd a véleményét, ez az ő tiszte nálunk. Talán nem befolyásoljuk, ha elmélázunk azon a példátlan főlhajításon, szervezésen, virvájón, útlevél-manipuláción, s miegyebben, amivel a film funkcionárius hőse visszatartani próbál a svédországi utazástól egy ifjú karmestert, akinek szakmáját és állítólagos fontosságát csupán egy frottirköpeny és egy nyakon átvetett törülköző — ilyen, állítólag jellemző karmesteri rekvizitum — jelzi.

Hej, de jó lenne, ha a fiatal — és nem is csak fiatal — karmesterek megszerzéséért, visszatartásáért valóban annyi energia pazarlódnék el, mint az új magyar filmekben! Sok kitűnő magyar karmester van, egy részük a nagyvilágban szerez dicsőséget a magyar névnek. Idehaza is szép számmal működnek, ám köztük is a legelső — ez szinte közhely már, magától értetődő evidencia — Ferencsik János. S érte, visszatartásáért, operaházi főzeneigazgatói munkaköre megtartásáért — úgy látszik — tizedannyi energia sem pazarlódtott el, mint az új magyar film ifjú karmesteréért. Sőt: az egyik újságban ez a hír jelenhetett meg: „1974. január 1-ével Ferencsik János karnagy és Simándy József operatőr, a Magyar Állami Operaház két kiválósága nyugállományba vonult. Pályájuk befejezéséért az Alarcosbál című Verdi-opera felújításában működtek közre.” Már az is elgondolkodtató, hogy olyan művészi csúcsteljesítményt, mint amelyet a két kiváló művész éppen az Alarcosbál felújításakor nyújtott, rögtön a nyugállománybavonulás követ, és nem sikerült őket e lépéstől visszatartani. Az pedig egyenest elképesztő, hogy a nyugállományt erejük teljében levő művészek esetében ilyen szerencsétlen megfogalmazással pályájuk befejezésének nevezzék.

Úgy látszik, csak filmekben lehet hajszával, rábeszéléssel, nagy értékű csekkal, minden elképzelhető és elképzelhetetlen eszközzel visszatartani egy (egyetlen) kritikától megsértődött piti karmestert. Egy igazi nagy karmestert az éleiben nem lehetett. Talán azért, mert az élet más?

—gy

LEÉRTÉKELT UTASOK

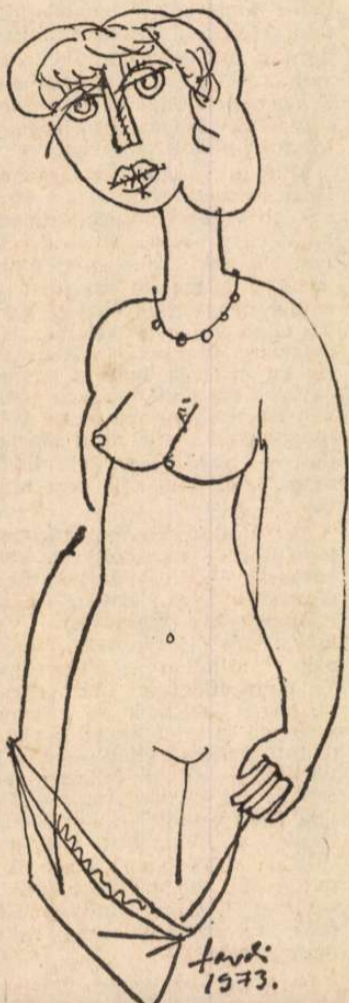
Bizonyos szállodákban csak külföldi kaphat szobát. Másokban hazánk fiait is befogadják. A vendéglőben csüggőden ténfereg a belföldi. Sejtjük már: a „rezervé” tábláskálkál jelölt asztalt csak ismerősnek vagy a német, angol, olasz vendégnek tesszik szabaddá. Az eszpresszóban borjúnyi kutya morog az asztal alól. S mert a helyiségben ott függ a tábla, hogy kutyát behozni tilos, máris sejtjük; a morgás csak külföldi morgás lehet, az eb nemcsak származását tekintve előkelő. Útlevéllel érkezett hozzánk.

A Keleti pályaudvaron gyengéd udvariassággal invitálja az utasokat a hangosbeszélő: „Szíveskedjenek ülőhelyeiket elfoglalni, a Wien—Köln—Basel expressz az ötödik vágányról hamarosan indul.” Az utasok eleget tesznek a felszólításnak. A külföldre igyekvők elégedetten észlelik: kényelmes, tiszta, jól fűtött kocsik várják őket. Az expressz azonban Győrbe, Sopronba utazókat is szállít. Hazánkban élő hazánkfiait. Két kijelölt kocsi a mozdony mögött őket várja. A fülkékben farkasordító hideg, az ablakokon olyan vastag a piszokréteg, mintha túlhajtott éberségből betiltották volna a kilátást. Szegény fagyoskodók legalább a büfékocsiba eljutnának. A MÁV azonban vigyáz arra, hogy a jó minőségű és a leértékelt utasok

ne keveredjenek egymással. A fűtött és a hűtött kocsik közé ezért egy postakocsit ékeltek. Átjárás nincs. Még mit nem! Győrbe, Sopronból a fővárosba vagy onnan Győrbe szakadt hazánkfia védekezzék a hideg ellen tornával.

Úgy kell nekünk!

V. Z.

HOL A KUTYA?

Megszívlelendő cikkében Barcs Sándor síkra szállt amellett, hogy elszomorító futball-helyzetünkért elsősorban a szakvezetés, nem pedig a játékosgárda a felelős. Tételét egy olvasói levéllel támasztotta alá, amely varázsos nyíltsággal és erős szubjektív töltéssel fölöttébb jellegzetes állampolgári szemléletnek ad hangot: „Végsősorban nem a farkok csóválja a kutyát! En húsz éve dolgozom egyazon helyen, de még sem nekem, sem társaimnak nem jutott eszébe, hogy mi vezessük az üzemet és mi diktáljuk feletteseinknek, hogy mit csináljanak.” Büszke vallomás ez, ámbar képileg némelyest zavarbaejtő. Ha ugyanis az üzem beosztott dolgozó képviseli a kutya farkát, és a vezetők a fejet, hol a kutya, amelyet csóválni lehet?

E. I.

EMBERTAN

Olvasom, hogy egy antropológiai vita tudós résztvevői szerint a jövő embere a „homo ludens” lesz. A játékos ember. Sőt: a gyermeki kedélyű ember. Némi szorongással gondolok erre az infantilizált jövőre: az emberiség legfeljebb a kamaszkorig jutott el, s máris visszaesik a gyerekkorba. Hogy ez „magasabb fokon” megismételt gyerekkor lesz? Hisz épp ez a riasztó. Bunkóval, karddal, puskával és tankkal játszani, ez sem volt éppen veszélytelen. De milyen semmisség egy mozsárágyú ahhoz a játékszerhez képest, melyet a „homo ludens” bölcsőjébe máris odakészítettünk?

Felnőtt ember, jöjjön el inkább a te országod. Épp ideje volna. Hátha később ideje se lesz?

—6v—

TÉVES SZEREPOSZTÁS

Népszerű színművésznők új szerepben mutatkoztak be népszerű napilapunk hasábjain. Festői munkásságáról nyilatkozott — „egy pesti bérház harmadik emeletén (ahol) nem hevernek szerzetes romantikus paletták, nem lengedez terpentinillat, s nem sokkol a festői rendetlenség”. Talán ezért is sokkolják az olvasót színművésznők remek képeinek reprodukciói és a képzőművészetről kifejtett eredeti nézetei. „Szeretném — nyilatkozta a piktor, aki Munkácsy-képek másolásával kezdte pályáját —, ha Munkácsy halálának 75. évfordulóján, 1975-ben, minél több kiállítást rendeznének hazánkban. Egy eredeti kép tőle, és jó másolatok alkotásairól, de lehetőleg mindenütt.”

Ötletét érdemes megfontolnunk és továbbfejlesztünk. Másoltság szorgalmasan a klasszikus és modern mesterek alkotásait. Ez talán némi kárpótlás lesz azért, hogy nekünk csak néhány eredeti Raffaellónk és Rembrandtunk van. Így nagyszerű kiállításokat rendezhetünk a világ minden táján, és megérjük majd, hogy száz évvel a fotográfia feltalálása után a reprodukciós albumok is a másolatok alapján készüljenek.

Mozgalmat indíthatunk „Mind a házból egy Raffaellót!” címmel. Csak egy dologra kell ügyelnünk: a megtévesztésig hűek legyenek a másolatok.

V. J.

FÉL-VILÁGLEKXIKON

Nélkülözhetetlen kézikönyv jelent meg Kende István főszerkesztésében, a *Fejlődő országok* lexikona. Az Akadémiai Kiadó 1973 júliusában lezárt lexikona a világon elsőként tárja fel — tömör címszavakban, a róluk szóló külföldi és magyar irodalom közlésével együtt — Afrika, Ázsia és Latin-Amerika gazdaságilag gyengébben fejlett országainak közérdekességű, máshonnan megszerelhetetlen adatait. Bemutatja a világ felén elhelyezkedő országok rövid történetét, szabadságküzdéseiket, politikai mozgalmait és gazdasági helyzetüket. Az olvasók számára részletes térképek, összehasonlító diagrammok és statisztikai táblázatok könnyítik a tájékozódást.

A lexikon példás szakmai teljesítmény. Nyomdai viszonyainkhoz képest frissesége is bámulatra méltó. Két dolgot mégis szóvá kell tenni a kézikönyvvel kapcsolatban. Az egyik már a kötet megjelenésekor tartott sajtótájékoztató szövege került. A szerkesztők egyelőre nem gondoltak arra, hogy a fejlődő országok gyors változásait rendszeres pótkötetekben — egy-két évenként — rögzítsék és közreadják. Ez pedig véleményünk szerint elkerülhetetlen.

A másik, fontosabb kérdés: a fejlődő országok lexikonának gazdasága mellett hirtelen szembe tűnik, mennyire szegényes a magyar kézikönyv-választék a többi

(különösen a nem szocialista) ország változásainak számontartásában. Példa: a gyors tájékozódásra alkalmas Nemzetközi Lexikon legutóbbi kadása óta már megint hat év telt el. Önként adódik a — lehet, vágyalomnak tetsző — javaslat. Ha már van egy szerkesztőség, amely a fél világról ilyen ritűnő lexikont tudott összeállítani, nem tudná-e lexikálisan számontartani (természetesen megfelelő szervezéssel, kiadói együttműködéssel) a világ másik felét is?

I. Z.

TARKA NAPOK

Vagy ugyebár ez a szó: „fehéremű”, amely alighanem abból az időből származik, amikor a testi alsóneműt csakis fehér színű textilanyagból készítették. De hol vagyunk már attól az időtől, amikor a bornyuszájú ing meg a rojtos gatyá éppúgy fehér vászonból varródott, akárcsak a bugyogó meg a nő alsószojnya. Mindenki tanúsíthatja, hogy manapság a fehéremű lehet csikos, meg lila, meg fekete, meg sárga, meg hupikék.

Ilyen alapon teljesen logikus, hogy az egyik budapesti nagyruház csaknem kétéves időtartamra úgynevezett „Fehér Napok”-at hirdetett. Különösen meggyőző a fehér napok fehérsége, mikor a nagyméretű hirdetésben ezt — és csakis ezt — olvassuk: „Damaszt méteráru, közzepképek színben. Tarkán szőtt abrosz”.

Még logikusabb volna Tarka Napokat rendezni. S így hirdetni: „Damaszt méteráru, fehér színben. Fehér színű abrosz.”

Vigyáznunk kell a logikára!

—rgy

SÖR

ÉS KERÉK PEREC

Már alig vártam kedvenc téli sajtóközleményemet arról, hogy lesz elegendő sörünk a nyáron. Ezeket a mámorosan, mondhatnám sörmámorosan boldog híradásokat mindig lelkesen olvasom, az első sörtől az utolsóig.

Örömmel jelenthetem, hogy az ez évi sörprognózis idejében megérkezett, az Esti Hírlap január 22-i számában. Am — csodák csodája! — a „Nagyobb választékot igények” cím alatt az olvasható, hogy nem lesz elegendő sörünk a nyáron. No persze, nem ilyen egyenesen, kerék perec áll ez az újságban, hanem a szokott, mámorosan boldog találásban, hogyaszongya: „1974-ben várhatóan négy-öt literrel növekszik az egy főre jutó sörfogyasztás, ezért a sörripar fokozza a termelést.”

Értjük, ugyebár? A sörfogyasztás várhatóan fejenkénti négy-öt literrel növekszik, a sörripar pedig fokozza a termelést. No, nem egészen fejenkénti négy-öt lityivel fokozza, hiszen — értjük mi a csúszót — akkor a pontos számadat is szerepelt volna a cikkben. Magyarra fordítva a szöveget: nem lesz elegendő sörünk a nyáron.

Ez csak világos. Mint a Kőbányai.

—tim—

A KÖNYV

OLVASVA JÓ

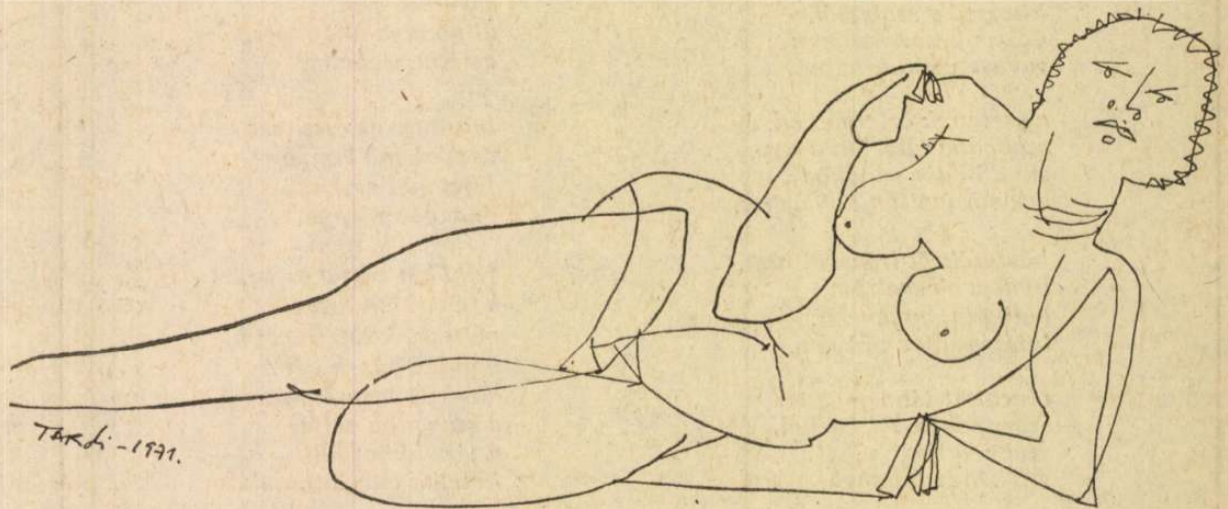
Ritka remek válogatás a Szépirodalmi Magyar Remekírók sorozatában nemrég megjelent Veres Péter-kötet. A Számadás, Az ország útján, a Szűk esztendő, a Pályamunkások, néhány Gyepsornovella — az olvasó, ha végigolvassa, amellet, hogy tanulna, megrendülne és gyönyörködne, alaposan megismerhetné Veres Pétert, a szépirot. A feltételes mód azonban kétségeket takar. A könyv ugyanis szinte olvashatatlán. Súlya csaknem háromnegyed kiló. Bibliapapíron több mint 1600 oldal. Apró betűs nyomás, mely ráadásul a vékony papíron átüt. Az oldalakon margó ügyszólván nincs, holott a kötetet (súlya miatt) sem hosszabb ideig tartani, sem (vastagsága miatt) rendezni kihajtani nem lehet.

Hasonlóan remek válogatás az Európa nem sokkal korábban megjelent háromkötetes antológiája, A világirodalom legszebb elbeszélései. Sokan vásárolták karácsonyra s más ünnepi alkalomra ajándéknak. Joggal, hiszen az antológia *elvéleg* az olvasók két típusának is való: a) azoknak, akik már nagyon sokat olvastak és most újraolvasni, mintegy csemegezni akarnak; b) azoknak, akik csak most kezdenek olvasni, ismerkedni a világirodalom remekeivel. Gyakorlatilag a három kötet azonban egyféle ember-típusnak kedvez: az álművelteknek, akik a könyvet pusztán szobadísznek használják vagy legfeljebb — nevelkedés címe alatt való zsonglörködés végett — tartalomjegyzéket olvasnak. A könyvek borítója ugyanis gyönyörű, tartalomjegyzékük pedig egyenest lenyűgöző. Olvasni azonban föltöbbször nehézkes őket. Lényegében ugyanabból az okból, amiért a Veres Péter-válogatottat.

Mint hogy az alig olvasható szép könyvek száma ismét szaporodik, indokoltnak látszik újra megjegyezni: a könyv elsősorban használati tárgy. Szép külseje fontos esztétikai érték, de csak akkor, ha kedvet csinál az olvasáshoz, nem pedig elriaszt tőle. Különösen bántó az öncélú szépség olyan könyvek esetében, amelyek az írói és kiadói szándék szerint népkönyvek lehetnének.

Jelenlegi formájában például a Veres Péter-válogatottat olyasféle hommage-nak — tisztelgésnek — érezzük az író emléke előtt, melyet kegyeletes főhajítással illik elhelyezni könyvespolcunkra. Holott frónak, irodalomnak az a legméltóbb tiszteletadás, ha minél többen olvassák a műveket.

K.Zs.

Tardi Sándor rajza